

**Sprawozdanie z V Międzynarodowego Sympozjum
Familiologicznego „Rodzina – polityka – globalizacja.
Wspomnienia z walki o rodzinę
Stefana Kardynała Wyszyńskiego” (13–14 maja 2021 r.)**

13–14 maja 2021 r. na Wydziale Teologii Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie odbyło się V Międzynarodowe Sympozjum Familiologiczne „Rodzina – polityka – globalizacja. Wspomnienia z walki o rodzinę Stefana Kardynała Wyszyńskiego”. Organizatorem międzynarodowej konferencji była Katedra Teologii Moralnej i Nauk o Rodzinie Wydziału Teologii, UWM w Olsztynie.

Uczestnicy konferencji analizowali rolę i znaczenie rodziny we współczesnej polityce i państwie, wskazując na jej wykorzystywanie do celów ideologicznych i rozwojowych, przedstawiali różne koncepcje rodziny w kontekście mniejszości etnicznych i narodowych.

Do udziału w konferencji zaproszono wszystkich zainteresowanych tą problematyką, a zwłaszcza pedagogów, filozofów, teologów, etnologów i politologów. W dyskursie wzięło udział 25 prelegentów z 18 ośrodków naukowych polskich i zagranicznych. Obrady plenarne odbywały się w sekcjach podzielonych na panele tematyczne.

Konferencję otworzył prof. dr hab. Jerzy Jaroszewski, prorektor ds. polityki naukowej i badań Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie. Podczas pierwszego panelu, którego moderatorem była prof. dr hab. Katarzyna Glińska-Lewczuk (Wydział Rolnictwa i Leśnictwa, UWM, Olsztyn), audytorium wysłuchało trzech prelekcji. Prof. dr hab. Michael Wladika (International Theological Institute, Trumau, Austria) w wystąpieniu *Thinking The Family: Institutionalism versus Globalism. Theoretical Clarity, Strange Developments and Huge Problems* przedstawił tematykę dotyczącą instytucjonalizmu i globalizacji w kontekście rodziny. Ks. dr Stanisław Grodź SVD (Anthropos-Institute, St. Augustin, Niemcy) wygłosił referat *The Danger of Having The Classical Model of The Catholic Family*, w którym poruszył tematykę rodziny jako podstawowego elementu struktury społecznej, akcentując, że różnorodność jej form w wielokulturowym kontekście świata sprawia trudności w zdefiniowaniu tego pojęcia. Sekcję zakończyło wystąpienie prof. Olgi Gomilko (The National Academy of Sciences of Ukraine, H. Skovoroda Institute of Philosophy,

Kiev) *Inclusion as a Challenge for an Ukrainian Family*, dotyczące rodziny ukraińskiej, która współcześnie jest narażona na wpływ sprzecznych wartości i wzorów kulturowych.

Drugi panel prowadziła dr hab. Elżbieta Osewska, prof. PWSZ (Instytut Humanistyczny, PWSZ, Tarnów). Sesję rozpoczął ks. prof. dr hab. Józef Stala (Wydział Teologiczny, Sekcja w Tarnowie Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie), przedstawiając temat *Pope John Paul II and the Dignity of the Person (in Polish)*. W wystąpieniu zaakcentował, że Papież Jan Paweł II wiele uwagi poświęcił metafizycznemu znaczeniu i tajemnicy osoby ludzkiej, a obecnie doszło do swoistej degradacji podstawowej wyjątkowości każdego człowieka. Ksiądz profesor podkreślił, że godność osoby jest najcenniejszą własnością jednostki. Ks. prof. dr hab. Martin Carbajo-Nuñez OFM (Pontifical University Antonianum Roma) mówił o *Fraternity, Familial Relationships and Politics in the Light of the Encyclical Fratelli tutti*. Referat dotyczył rozważań Papieża Franciszka o braterstwie i przyjaźni społecznej zawartych w encyklice *Fratelli tutti*. Trzecią prelegentką była dr Halszka Leleń (Wydział Humanistyczny, UWM, Olsztyn), która wygłosiła referat nt. *Lyrical (Re)Visions of Family and Dignity of Human Being in Selected Poetry of Wojtyła, Brandstaetter, Mackay Brown and Heaney*. Podczas wystąpienia została omówiona kwestia rodziny w wybranej poezji polskiej, szkockiej i irlandzkiej. Wspólnym faktorem omawianych tekstów wybranych poetów było nie pochodzenie, ale łącząca ich wiara katolicka przyjęta na różnych etapach życia.

Sekcję trzecią poprowadził ks. dr Stanisław Grodź SVD (Anthropos-Institute, St. Augustin, Niemcy). Jako pierwsza wystąpiła prof. dr hab. Halyna Teslyuk (Ukrainian Catholic University in Lviv) z *Old and New: Biblical Insights for Family Life Now-a-days*. Prelekcja dotyczyła kwestii związków małżeńskich, bezdzietności i bezpłodności z perspektywy biblijnej. Omówiła ona historie wybranych rodzin ze Starego Testamentu (Abraham i Sara, Izaak i Rebeka, Rut i Boaz, Elkana i Hanna) w odniesieniu do współczesnych ludzi. Następnie przemawiał ks. dr Philipus Tule SVD (Widya Mandira Catholic University, Kupang, Indonesia) na temat *Interfaith Marriages and Its Impact to the Family: A Lesson Learnt from East Nusa Tenggara Province, Indonesia*. Wystąpienie dotyczyło kwestii związanych z pracą misyjną wśród mieszkańców prowincji East Nusa Tenggara, której to mieszkańcy są wyznawcami chrześcijaństwa bądź islamu. W społeczności tej zawierane są małżeństwa międzywyznaniowe, co ma znaczący wpływ na ich życie rodzinne. Prelegent przedstawił problemy, z jakimi borykają się małżeństwa mieszane. Ostatnim prelegentem w tej sekcji był ks. prof. dr hab. Lucjan Świto (Wydział Teologii, UWM, Olsztyn), który wygłosił referat nt. *Does Polish Law Still Protect*

Marriage and Family? (in Polish). Prelegent poruszył kwestie prawne związane z ochroną małżeństwa i rodziny w kontekście polskim.

Obradom plenarnym ostatniej sesji pierwszego dnia konferencji przewodniczył ks. prof. Jacek Jan Pawlik SVD (Wydział Teologii, UWM, Olsztyn). Pierwszy temat przedstawił ks. dr Henryk Gąska SVD (The Catholic University of Asunción and the National University of Itapúa, Paragwaj) *Sociopolitical and Religious Organization of the Ava Guarani Indians: From the Large Extended Patrilineal to Nuclear Family*. Prelegent scharakteryzował grupę etniczną Ava Guarani, która opiera się na dużej rodzinie patrilinearnej. W wystąpieniu zaznaczył, że globalizacja wpłynęła na sposób życia dzisiejszej społeczności Ava Guarani, która nie mieszka w tradycyjnym *te'yi* pod jednym dachem, ale w domach jednorodzinnych. Tradycyjne społeczności Ava Guarani były prowadzone przez szamanów lub przywódców religijnych. Dziś społecznością kierują przywódcy polityczni. Ks. dr Vinsensius Adi Gunawan (Anthropos-Institute, St. Augustin, Niemcy) wygłosił prelekcję *Family Founding in the Contemporary Manggarai Culture (Flores, Indonesia). An Insight in to the Traditiona Context*. Omówił zagadnienie rodziny na przykładzie Manggarai, regionu w zachodniej części wyspy Flores. Ostatnim prelegentem w tym dniu konferencji był ks. prof. dr hab. Jarosław Różański OMI (Wydział Teologiczny, UKSW, Warszawa) *Relationships within the Traditional Gidar Family (Northern Cameroon) on the Basis of Local Orature*. W ramach wystąpienia omówił m.in. relacje w tradycyjnej rodzinie Gidarów z Kamerunu Północnego.

Drugiego dnia konferencji pierwszą sekcję prowadziła dr Marta Śliwa (Instytut Filozofii, UWM, Olsztyn). Obrady rozpoczęły się od wystąpienia ks. prof. dr. hab. Kazimierza Rynkiewicza (Munich University, Niemcy), który podjął temat modelu rodziny – *The Phenomenological Model of the Family in the Context of the Lifeworld – with a View to Husserl. An attempt at present implications*. Model rodziny łączy dwie perspektywy fenomenologiczne budujące świat w sensie Husserlowskim: przednaukowy i naukowy. Rozwijają się one w kontekście aktualnych wyzwań rodzinnych. Drugą prelekcję wygłosił dr Aleksander Novakovića (Institute for Political Studies, Belgrade, Serbia). W wystąpieniu zatytułowanym *Globalization as a „soft factor“ in the Process of Social Erosion* zarysował proces globalizacji, który należy postrzegać jako część skomplikowanych wydarzeń historycznych. Jako kolejny prelegent wystąpił ks. prof. dr hab. Ryszard Hajduk CSSR (Wydział Teologii, UWM, Olsztyn), który mówił o *Challenges for Families according to Teaching of CELAM*. Przedstawił dokumenty Konferencji Episkopatów Ameryki Łacińskiej, które zwracają uwagę na sytuację rodziny, a także analizują status współczesnej rodziny w społe-

czeństwie. W dokumentach podkreśla się troskę o rodzinę z uwypukleniem specyfiki kondycji rodzin latynoamerykańskich w kontekście postępującej globalizacji. Ostatnim prelegentem tej sesji był ks. dr Cezary Opalach (Wydział Teologii, UWM, Olsztyn), który przedstawił temat *Practical Implications of Teaching about the Family of Cardinal Stefan Wyszyński (in Polish)*. Kard. Stefan Wyszyński w nauczaniu o rodzinie sprzeciwiał się socjalistycznej wizji tej wspólnoty, która ograniczała ją jedynie do funkcji prokreacyjnej i produkcyjnej, eliminując z niej cały świat wartości chrześcijańskich.

Drugi panel konferencji prowadził ks. dr hab. Karol Jasiński, prof. UWM (Wydział Teologii, UWM, Olsztyn). Rozważania rozpoczęła prof. dr Sonja Meiting Huang (Fu Jen Academia Catholica, Fu Jen Catholic University, Tajpej, Taiwan), prezentując temat *Crisis of Family Realities in Taiwan: Chiara Lubich's Concept of „Unity“ as a Possible Core Path of Reconciliation*. Tajwan w ostatnich latach doświadczył wyraźnych zmian w sferze rodziny. Na tajwańską rodzinę mają wpływ czynniki polityczne, gospodarcze, migracyjne i globalne. Współcześnie pojawia się coraz więcej konfliktów i problemów wynikających z różnorodności. Prelegentka przedstawiła niektóre historyczne i aktualne modele rodziny w odniesieniu do koncepcji „jedności” Chiary Lubich. Kolejną prelegentką była dr hab. Katarzyna Parzych-Blakiewicz, prof. UWM (Wydział Teologii, UWM, Olsztyn), która przedstawiła temat *Family and Universal Brotherhood. Familyological Aspect of the Encyclical Fratelli tutti*. Naświetliła najważniejsze kwestie w odniesieniu do nauki Franciszka i jego encykliki dotyczące rodziny w obliczu postępującej globalizacji. Sesję zakończyła dr hab. Elżbieta Osewska, prof. PWSZ (PWSZ, Tarnów), przedstawiając temat *Families and Family Catechesis in the Postmodern Europe*. Prelegentka podkreślała, że zmiany dotyczące rodziny są połączone z rozwojem gospodarczym, społecznym, politycznym, kulturalnym, edukacyjnym, religijnym i ideologicznym w społeczeństwie europejskim. Czynniki te wpływają również na globalne rozumienie społeczeństwa i kultury, sens życia i na budowanie autorytetu. Obecnie można zauważyć w rodzinach pewne nieciągłości w praktykach chrześcijańskich, dotyczące przynależności, tożsamości i norm moralnych.

Trzeci panel prowadził prof. dr hab. Arkadiusz Żukowski (Instytut Politologii, UWM, Olsztyn). Sesję rozpoczął ks. dr Piotr Adamek SVD (Fu Jen Catholic University, Department of Religious Studies, Tajpej, Tajwan), który zreferował temat *The Role of Chinese Family in the Spread of Christianity in the Seventeenth-Century China. The Xu Family of Shanghai as an Example*. Rodzina odegrała fundamentalną rolę w rozwoju chrześcijaństwa w Chinach w okresie późnej dynastii Ming i wczesnej Qing (XVII w.).

Kontakt pierwszych misjonarzy jezuickich, m.in. Matteo Ricci z Chińczykami, ograniczał się do mężczyzn, zwykle uczonych konfucjańskich. Prelegent omówił rolę rodziny chińskiej na przykładzie rodziny Xu z Szanghaju. Kolejno ks. prof. dr hab. Dariusz J. Piwowarczyk SVD (Anthropos-Institute, St. Augustin, Niemcy) wygłosił prelekcję na temat *Sociocultural Role of Catholic Schools in German Togo (1892–1914)*. Zgromadzenie Słowa Bożego (SVD) rozpoczęło swoją działalność w Togo w roku 1892. Miało ono znaczący wpływ na życie społeczne kolonii przez sieć konkurencyjnych szkół – podstawowych, średnich i technicznych. Zależność szkół SVD w Togo od funduszy rządowych była ważnym czynnikiem w polubownym rozwiązaniu przedłużającego się konfliktu o sprawiedliwość społeczną między misjonarzami a rządem kolonialnym przypadającym na lata 1903–1907. Ostatnim prelegentem tej sesji był ks. dr Zbigniew Kulesz (Wydział Teologii, UWM, Olsztyn), który zajął się tematem – *Instructions Concerning the Pastoral Care of Married Couples and Families in Documents of the Church in Poland after 1989. The Heritage of Cardinal Stefan Wyszyński (in Polish)*. Prelegent skupił się na analizie programu duszpasterstwa małżeństw i rodzin Kościoła w Polsce w okresie przemian polityczno-społecznych po roku 1989. Kościół pod przewodnictwem Stefana kard. Wyszyńskiego w okresie powojennym podejmował działalność duszpasterską w obronie rodziny. Jednak przemiany ustrojowe i gospodarcze powodowały także problemy takie, jak niesprawiedliwość społeczna czy masowa migracja zarobkowa. Najbardziej dotknęły one rodzinę, która jest mikrostrukturą społeczną. Wszelkie zmiany – gospodarcze, polityczne, aksjologiczne i kulturowe – wpływają na jej kondycję

Ostatniemu panelowi obrad przewodniczył ks. prof. dr hab. Ryszard Hajduk CSSR. Sesję rozpoczęła prelekcja Marii Eleny Jimenez (Construyendo a la Familia, COFAM, Meksyk) na temat *Some Notes Regarding the Topic of Intimacy within the Family*. Prelegentka wskazywała, że intymność dotyczy nie tylko seksualności, ale każdej sfery człowieka. Intymność jest wartością, która może budować lub dekonstruować rodzinę. Intymność jest głęboko połączona z uczuciami, myślami, wierzeniami, tradycjami oraz kulturą. To najsilniejsza wartość i sposób wyrażenia tego, kim jesteśmy, czego potrzebujemy, czego chcemy. Ks. prof. dr hab. Zbigniew Wesołowski SVD (Monumenta Serica Institute, St. Augustin, Niemcy) mówił o *The Virtues of Xiao (Filial Piety) and Ti (Brotherly Obedience) as Two Pillars of Confucian Familism*. W wystąpieniu przedstawił koncepcję rodziny w kontekście kultury chińskiej. Ostatnią prelegentką była dr hab. Bożena Józefów-Czerwińska, prof. AFiB (Akademia Finansów i Biznesu Vistula, Wydział Humanistyczny w Pułtusku), która w wystąpieniu *Mass Media in the Process of Cultural and Social Transformations (according to*

selected instances)” omówiła wyniki badań etnograficznych z przedstawicielami społeczności lokalnych zamieszkujących Mazowsze i Podlasie (w latach 2010–2020), dotyczących środków masowego przekazu w procesie przemian kulturowych oraz społecznych.

Symposium zakończyło się krótkim podsumowującym wystąpieniem ks. prof. dr. hab. Jacka J. Pawlika SVD, który podziękował wszystkim prelegentom i słuchaczom za udział. Podkreślił, że wygłoszone prelekcje i dyskusje prowadzone podczas konferencji nie wyczerpują problematyki związanej z rodziną we współczesnym świecie, ale wskazują na konieczność ich kontynuowania. Wyraził ponadto nadzieję, że dzięki wskazanym postulatom i przedyskutowanym kwestiom konferencja przyczyniła się do refleksji o sytuacji współczesnej rodziny wobec wyzwań i zagrożeń XXI w.

Ewelina M. Mączka
Olsztyn